

Předkládaná práce představuje historicko-politologickou analýzu politického systému Íránské islámské republiky. Autor se soustředí jak na formativní období, genezi politického systému a formování íránské porevoluční politické elity v průběhu 80. let, tak na období tzv. druhé íránské republiky. To je ohraničené smrtí revolučního vůdce ájatolláha Chomejního a navazující novelou ústavy z roku 1979, kterou bylo třeba přizpůsobit nové politické realitě. Absence charismatického vůdce Chomejního předznamenala významnou změnu parametrů politického systému po roce 1989. Chomejní za svého života sjednotil nejvyšší politickou a náboženskou autoritu. Nový nejvyšší vůdce Chámene'í nebyl uznanou nejvyšší náboženskou autoritou a zpočátku nedisponoval ani silnou mocenskou základnou. Politickou moc sdílel nejprve s prezidentem Rafsandžáním, který byl hybatelem rekonstrukčního procesu na počátku 90. let spojeného s reformami v ekonomické oblasti. Chámene'í nehrál roli vrchního arbitra, ale utvořil alianci s konzervativními duchovními, jejichž zájmy prosazoval proti radikálnímu levicovému křídlu režimu. Volání po uvolnění systému a reformách vyneslo v roce 1997 do prezidentského úřadu liberálního duchovního Mohammada Chátamího, který vystoupil s programem demokratické transformace Islámské republiky zevnitř. Klerikální establishment se postavil prezidentovi na odpor a reformní proces s využitím ústavních mechanismů efektivně zmařil. Reformisté ztratili podporu voličů a v roce 2005 byl na vlně volání po sociální spravedlnosti a návratu do idealizované revolučního období zvolen prezidentem ultrakonzervativce Mahmúd Ahmadínežád. Práce se věnuje rovněž ideologii Islámské republiky, pojednává o vztahu náboženství a státu v íránských dějinách a neopomíjí ani sociální a hospodářský vývoj ve sledovaném období.

Klíčová